

11 Air Manoeuvre Brigade operationeel gereed

Een 'joint' eenheid bij uitstek

M.J.H.M. Bastin - luitenant-kolonel der infanterie*
W.C.G.J. Gerdsen - luitenant-kolonel van de Koninklijke Luchtmacht
C.J. Matthijssen - luitenant-kolonel der infanterie

Inleiding

Op 15 april 2002 bood de staatssecretaris van Defensie het evaluatierapport 'groot project Oprichting Luchtmobiele Brigade' aan de Tweede Kamer aan. De Tweede Kamer heeft het rapport toen nog niet goedgekeurd. De 11 Air Manoeuvre Brigade (11AMB) zou – zo luidde de verwachting – eind 2003 de Operationele Gereedheidsstatus (OGS) verkrijgen.

In oktober jongstleden is de OGS daadwerkelijk vastgesteld. Daarmee is invulling gegeven aan de ambitie van Defensie om 11AMB eind 2003 operationeel gereed te stellen. Tijdens de in oktober gehouden oefening *Gainful Sword* in Polen is dit resultaat bereikt. 11AMB vormt hiermee een

unieke *Initial Entry Capability* binnen Europa

Aansluiting bij de NAVO-bondgenoten

De plannen van Defensie voor de komende jaren houden niet alleen rekening met de ontwikkelingen in de internationale veiligheidssituatie, maar ook met veranderingen van militair-operationele aard. Er is behoefte aan een kleinere maar kwalitatief hoogwaardige en volledig inzetbare krijgsmacht, die tevens aansluiting mogelijk maakt bij onze belangrijkste bondgenoten.

De NAVO heeft zich immers tot doel gesteld om de bondgenootschappelijke strijdkrachten te hervormen, vooral die van de Europese landen, opdat snel kan worden opgetreden, ook over grote afstanden en in hoge delen van het geweldsspectrum.

De vorming van een snelle reactiemacht, de *NATO Response Force* (NRF)¹, is hiervan een uitvloeisel. Ook de EU hecht overigens steeds meer belang aan verdergaande vormen van internationale samenwerking opdat tekorten aan specifieke militaire capaciteiten kunnen worden opgeheven.

Specifieke capaciteiten

In al dit soort plannen zijn ook de specifieke capaciteiten en kwaliteiten vereist waarin 11AMB kan voorzien.

Met het bereiken van de OGS van 11AMB beschikt de Nederlandse krijgsmacht dan ook over een unieke flexibele en snel inzetbare 'joint' capaciteit die bij uitstek geschikt is voor vele inzetopties, inclusief *Initial Entry*, in het gehele crisisbeheersingsspectrum.

In dit artikel gaan wij achtereenvolgens in op de geschiedenis van de brigade, waarin we onder meer de naamgeving van 11AMB aan de orde stellen. Vervolgens staan wij stil bij het traject om de OGS te bewerkstelligen en bij datgene wat Nederland met deze *air manoeuvre* capaciteit momenteel in huis heeft. Tot slot belichten wij een aantal (inter)nationale aspecten met betrekking tot de toekomst van 11AMB.

Geschiedenis

De oprichting van 11AMB

Door de revolutionaire omwentelingen in Oost-Europa en de Sovjet-Unie eind jaren tachtig alsmede het uiteenvallen van het Warschaupact was er van een onmiddellijke bedreiging van West-Europa geen sprake meer. De aandacht verschoof van het grootschalige conflict naar vredesoperaties. Deze verschuiving noopte tot een nieuwe NAVO-strategie en, in samenhang daarmee, tot een kleinere, mobiele en flexibele Nederlandse

* Lkol Bastin is werkzaam als hoofd Project Organisatie Operationele Gereedheidsstatus 11 Air Manoeuvre Brigade 2003. Daarvoor was hij commandant 13 Infbat Lumbl RS. Lkol Gerdsen was tot voor kort chef staf van de THGKLu, maar werkt inmiddels als hoofd sectie Gevechts- en Utility Helikopters bij de afdeling Helikopteroperaties, Tactische Luchtmobiele Strijdkrachten. Op dit moment is hij uitgezonden naar SFIR als commandant van het helikopterdetachement. Lkol Matthijssen was hoofd van de sectie G3 van 11 Air Manoeuvre Brigade, maar is sinds 3 december j.l. commandant 13 Infbat Lumbl RSPB.

¹ Momenteel is dit concept onderwerp van politieke besluitvorming.

'Skills' en 'drills' op groepsniveau zijn belangrijk bij het optreden van de grondcomponent in de uitvoering van het grondtactisch plan (Bron: Sectie Communicatie 11LMB)

krijgsmacht. Daarin paste de oprichting van de Luchtmobiele Brigade van de Koninklijke Landmacht.

Eind 1991 heeft de toenmalige minister van Defensie A.L ter Beek de Tweede Kamer geïnformeerd² over de oprichting van 11 Luchtmobiele Brigade (11LMB). Deze brigade moest in een multifunctioneel concept:

snel en goed inzetbaar zijn en

eventueel over grote afstanden verplaatst kunnen worden, voor crisisbeheersing, vredesoperaties, verlening van humanitaire noodhulp, alsook voor inzet in het kader van een groot conflict.

Bovendien moest:

snelle aanpassing van de gevechtskracht bij escalatie en de-escalatie van conflicten mogelijk zijn.

De brigade zou bestaan uit een:

hecht verband van transporthelikopters, bewapende helikopters en een grondcomponent.

De luchtcomponent van de luchtmobiele brigade zou bestaan uit helikoptersquadrons, te leveren door de Groep Lichte Vliegtuigen (GPLV). Het betreft twee squadrons bewapende helikopters en een squadron transporthelikopters met voldoende transportvermogen om het operationele deel van een luchtmobiel infanteriebataljon in één slag te verplaatsen.³

Ook in internationaal verband had de fundamenteel veranderde veiligheids-situatie gevolgen. De voorwaartse verdediging paste niet meer in dit beeld. Met een minimum aan middelen moest in een veel groter gebied

² Op 1 oktober 1991 heeft de minister van Defensie de Tweede Kamer middels een brief geïnformeerd over de oprichting van de Luchtmobiele Brigade (Kamerstuk 22 327 nummer 1). Op 20 november 1991 heeft de minister van Defensie vervolgens met een notitie de Tweede Kamer geïnformeerd over de inhoudelijke aspecten van de oprichting van de brigade, overeenkomstig de procedure 'controle grote projecten' (Kamerstuk 22 327 nummer 2).

³ Bij de verplaatsing van de eerste slag vanuit het afwachtingsgebied moet rekening worden gehouden met het uitbreken van gevechtshandelingen. Om zich te kunnen handhaven, moeten bij de eerste slag minimaal twee infanteriecompagnieën, een zekere logistieke capaciteit, verbindingen en een geneeskundige eenheid worden meegevoerd. Dit alles omvat ongeveer 400 man met hun uitrusting en wordt aangeduid als 'het operationele deel van een luchtmobiel infanteriebataljon'.

met wisselende zwaartepunten kunnen worden opgetreden.

Daartoe moesten de in te zetten eenheden over voldoende flexibiliteit, mobiliteit en multifunctionaliteit beschikken. Er ontstond een noodzaak aan snel inzetbare eenheden, *rapid reaction forces*. Nederland ging deel uitmaken, onder andere met een luchtmobiele brigade, van deze *rapid reaction forces*.

De realisatiefase

De eenheden van de brigade, van oorsprong gemechaniseerde eenheden, werden in de periode van 1992 tot en met 1995 omgevormd. 11LMB werd op 8 september 1995 operationeel gesteld voor het bataljonsniveau en lager. Hiermee werd de oprichting van de grondcomponent als deel van het project 'Oprichting Luchtmobiele Brigade' binnen het geplande tijdschema uitgevoerd.

De GPLV werd omgevormd tot Groep Helikopters en vervolgens in 1995 tot Tactische Helikoptergroep Koninklijke Luchtmacht (THGKLU). In verband met de nieuwe taakstelling van de THGKLU⁴ en met name als luchtcomponent van 11LMB, moesten vanaf oktober 1995 tot het begin van de jaren 2000 een groot aantal helikopters bij de KLu instromen. Nadat de opleidingen op de verschillende types waren vastgesteld, kon worden bepaald wanneer voor een bepaalde eenheid een bepaalde operationele status zou zijn bereikt.⁵

De eenheden van 11LMB en de THGKLU zijn sinds de oprichting meerdere malen ingezet voor vredesoperaties. Bij de *United Nations Protection Force* en later als *Stabilisation Force*

in Bosnië-Herzegovina zijn de infanteriebataljons ingezet als een gemechaniseerde eenheid en hebben daarvoor een speciaal omscholings- en opwerktraject uitgevoerd. De inzet heeft dan ook in beperkte mate bijgedragen aan het opwerken naar een operationele brigade.

Ook zijn delen van de brigade ingezet in Cambodja, Cyprus, Kosovo, Macedonië, Albanië, Eritrea, Ethiopië, Afghanistan en momenteel in Bosnië en Irak. De operationele inzet van helikopters heeft bijgedragen aan het opleidings- en trainingsniveau op vluchtniveau. In het merendeel van

de organisatie te ondersteunen, hebben de (NL) *Senior National Officer 1(GE/NL) Corps* en Commandant Tactische Luchtstrijdkrachten eind 2000 besloten de Project Organisatie Operationele Gereedheidsstatus 11AMB 2003 (PO-OGS 11AMB 2003) op te richten. Deze projectorganisatie werd belast met het invullen en coördineren van alle noodzakelijke, deels beleidsmatige, activiteiten om de OGS eind 2003 te kunnen vaststellen.

Ontwikkelingen in het operationele concept

Teneinde 11LMB te voorzien van de benodigde vuursteun-, verkenning-,

De transportvloot van de THG beschikt over voldoende vermogen om het operationele deel van een infanteriebataljon in één slag te verplaatsen

(Bron: Sectie Communicatie 11LMB)

genoemde missies heeft echter geen gezamenlijke inzet plaatsgevonden van een samengestelde eenheid bestaande uit delen van 11LMB en de THGKLU.

Defensie had de ambitie om eind 2003 de operationele gereedheidsstatus van 11AMB vast te stellen. Naast het halfjaarlijks rapporteren van de voortgang van de oprichting van 11LMB is deze ambitie ook aan de Tweede Kamer gemeld. Om een en ander mogelijk te maken en de staan-

beveiligings- en escortcapaciteit was de aanschaf van een gevechtshelikopter noodzakelijk. Uiteindelijk is in 1995 om budgettaire redenen besloten geen 33 maar 30 gevechtshelikopters van het type AH64-D aan te schaffen. Tussen 1997 en 2001 heeft de THGKLU reeds ervaring opgedaan met 12 AH64-A modellen om zodoende een voorsprong te realiseren op operationeel en logistiek gebied vóórdat de AH64-D modellen instroomden. De laatste AH64-D is in 2002 afgeleverd. De invoering gaf een krachtige

⁴ Bron: Brief Directeur Operatiën van de Koninklijke Luchtmacht, nummer DOP95. 071.849/1525 d.d. 22 november 1995.

⁵ De KLu hanteert hierbij de begrippen 'Initial Operational Capability' (IOC), 'Limited Initial Operational Capability' (LIOC) en 'Fully Operational Capability' (FOC).

impuls en een nieuwe dimensie aan de operationele capaciteiten van de brigade. De ervaringen met de AH64-D Apache hebben internationaal aangetoond dat de inzet en het optreden van deze helikopter steeds beter is ingebed in het operationele concept van de brigade.

In het luchtmobiele concept werd de geavanceerde Apache-gevechtshelikopter aanvankelijk vooral als ondersteunend middel ingezet, maar in het huidige operationele optreden heeft de gevechtshelikopter tevens een hoofdrol als manoeuvreermiddel.

Voor de transporthelikopter capaciteit van 11AMB werd gekozen voor de *Medium Transport Helicopter* (MTH) CH47D Chinook en de *Light Transport Helicopter* (LTH) AS-532 Cougar.

Mede door veelvuldig gezamenlijk optreden van land- en luchtmacht zijn de opvattingen over luchtmobiel optreden veranderd. Ervaringen tijdens (inter-)nationale oefeningen en operationele inzet van de brigade alsmede van vergelijkbare buitenlandse eenheden van de Verenigde Staten (*101 Airborne Division (Air Assault)*) en het Verenigd Koninkrijk (*16 (Air Assault) Brigade*) hebben uiteindelijk geleid tot een verdere ontwikkeling

van het operationele concept van de luchtmobiele brigade.

In het huidige concept is sprake van een volledig geïntegreerd optreden van helikopters en speciaal daartoe uitgeruste grondeenheden. Dit wordt internationaal aangeduid met de term 'air manoeuvre optreden'. Deze doctrinaire ontwikkeling is vastgelegd in de 'Operationele grondslagen *11 Air Manoeuvre Brigade*' en is goedgekeurd door de BLS (in 1999) en de BDL (in 2001). Uiteindelijk heeft dit zijn beslag gekregen in de Leidraad Air Manoeuvre, die op 28 oktober jl. aan de BLS en de BDL is aangeboden.

Naamgeving

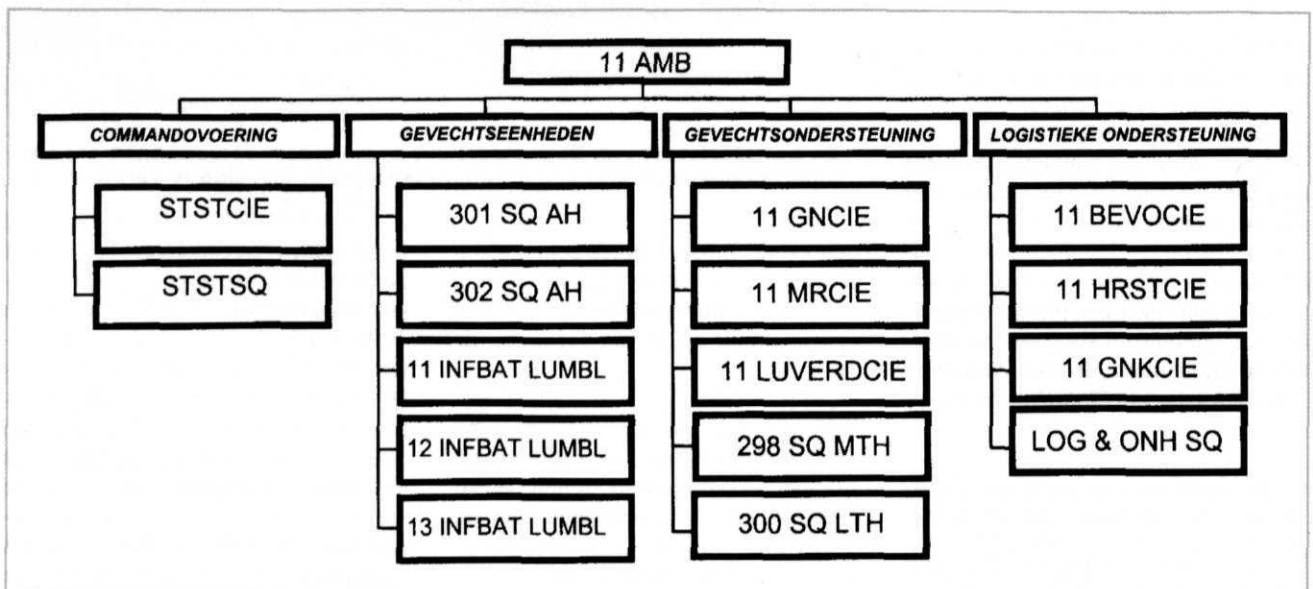
Om het air manoeuvre-karakter te benadrukken is de benaming van het operationeel geïntegreerde verband van de Luchtmobiele Brigade en de THGKLU inmiddels gewijzigd in 11 Air Manoeuvre Brigade. 11AMB is de volledig geïntegreerde joint eenheid die in geval van operationele inzet bestaat uit de samenvoeging van de 11LMB van de Koninklijke Landmacht en de THGKLU.

De grond- en de luchtcomponent worden bij oefeningen en inzet daadwerkelijk samengevoegd tot het operationele verband 11AMB. De commandant

van 11 Luchtmobiele Brigade is tijdens oefeningen en bij operaties de commandant 11AMB, terwijl de commandant van de THGKLU de plaatsvervangend brigadecommandant is.

De integratie bij 11AMB komt onder meer tot uiting in de commandopost van de brigade. Bij operationele inzet en bij oefeningen worden de staven van 11LMB en THGKLU samengevoegd tot een geïntegreerde Staf-11AMB. Vanuit de zogenaamde *Joint Command Post* (JCP) worden door landmacht- en luchtmacht personeel gezamenlijk plannen gemaakt en leiding gegeven aan de inzet van de brigade. Bij de bataljons en de squadrons komt de integratie tot uitdrukking in de wederzijdse uitwisseling van officieren van de krijgsmachtdelen in de staven en het gezamenlijk plannen en uitvoeren van acties. Om recht te doen aan de brigade op grond van de vigerende air manoeuvre-doctrine, waarover later in dit artikel meer, en de daarbij behorende begrippen is de naam van de KL-component van 11AMB na de oefening Gainful Sword aangepast. 11LMB draagt in de toekomst de naam: 11 Luchtmobiele Brigade (*Air Assault*).

De operationele organisatie van 11AMB is schematisch weergegeven.

Organogram 11AMB

Aan Gainful Sword namen ook Poolse militairen en helikopters deel. Hier de FALCON-transporthelikopter
 (Bron: Sectie Communicatie 11AMB)

Traject operationele gereedheidsstatus

Operationeel concept

Alvorens in te gaan op het operationele concept van de brigade is het van belang om kort het begrip 'air manoeuvre' toe te lichten. Een uitgebreidere begripsbepaling treft u in het artikel over de 'Leidraad Air Manoeuvre', elders in dit nummer. 'Air manoeuvre' is:

the use of aviation and air assets as a manoeuvre element integrated with all armed forces and other combat elements for joint and multinational operations.

Bij air manoeuvre-optreden wordt de inzet van grondtroepen, gevechtshelikopters, transporthelikopters, gevechtssteun en het gebruik van het elektromagnetisch spectrum gecombineerd en geïntegreerd tot een optreden van verbonden wapens.

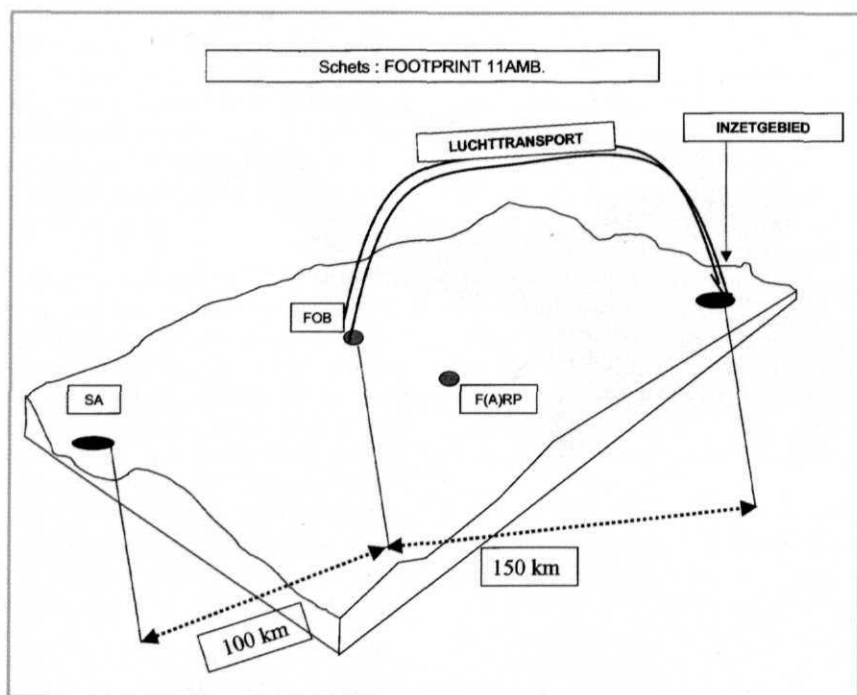
Het begrip 'air manoeuvre' is een containerbegrip, dat alle vormen van geïntegreerd en gezamenlijk optreden door grond- en helikoptereenheden omvat. Binnen dit begrip wordt een aantal vormen onderscheiden, te weten: *air assault*, *air mechanised*, *air mobile* en *airborne*. Het kenmerkende verschil tussen de diverse wijzen van air manoeuvre-optreden is dat bij air assault optreden de nadruk ligt op de geïntegreerde inzet van daartoe toegeruste gevechtshelikopters, transporthelikopters en grondcomponent tot en met de uitvoering van het grondtactisch plan.

Het optreden van 11AMB bijvoorbeeld is een typisch voorbeeld van air assault optreden. Een air mechanised optreden is een inzet die in principe alleen door de gevechtshelikopters wordt uitgevoerd, maar waarbij grondeenheden randvoorwaarden kunnen scheppen. Bij air mobile optreden ten slotte wordt het helikoptertransport

gebruikt als transportmiddel. Airborne optreden wordt uitgevoerd door een speciaal opgeleide eenheid met parachutes of na een landing vanuit vliegtuigen. De brigade heeft capaciteiten tot het, zowel bij dag als bij nacht, uitvoeren van air assault, air mechanised en (met delen) airborne operaties. Natuurlijk kan de eenheid ook air mobile optreden.

11AMB is in staat om aanvallende, verdedigende en vertragende operaties uit te voeren. De capaciteiten zijn primair geschikt voor offensief optreden over een grote diepte. De brigade opereert vanuit een *Staging Area* (SA) alwaar de voorbereiding voor uit te voeren operaties plaatsvindt. Aansturing aldaar, alsmede planning van operaties vindt plaats in de JCP.

In deze JCP heeft de geïntegreerde staf capaciteit voor aansturing van operaties en gelijktijdige planning van meerdere *contingencies*. De SA bevindt

Weergave van de inzet van 11AMB bij de uitvoering van 'air assault' operaties

zich zo mogelijk circa 100 kilometer in eigen gebied, ver buiten bereik van artillerie van strijdende partijen.

De brigade kan bij dag en nacht air assault operaties uitvoeren over een afstand van zo'n 150 kilometer. Deze afstand is afgeleid van de mogelijkheden van de helikopters gerelateerd aan capaciteit voor brandstof en uitvoering van *multi-ship* en *multi-type* operaties, hetgeen wil zeggen: luchtverplaatsingen van een formatie van meerdere helikopters en van verschillende typen. Het is mogelijk de afstand te vergroten door het inrichten van een *Forward Operating Base* (FOB) van waaruit eenheden kunnen worden ingevlogen en waar helikopters kunnen worden gestationeerd. De brigade is nog niet in staat om een FOB in een *non-permissive* omgeving in te richten, omdat bepaalde logistieke middelen niet door de lucht verplaatsbaar zijn. De brigade kan wel een FOB inrichten in een *semi-permissive* omgeving. Daartoe kan zij bijvoorbeeld door middel van een air assault operatie het benodigde terrein vermeesteren en zekerstellen, waarna de

noodzakelijke logistieke middelen over de weg kunnen bijtrekken. In een FOB kan de brigade de alleen voor een uit te voeren operatie noodzakelijke middelen ontplooiën onder het achterlaten van de overige middelen in de SA.

Naast een FOB kan de brigade haar flexibiliteit verder vergroten door gebruik te maken van *Forward (Arming and) Refuelling Points* (F(A)RP) voor het aftanken en/of bewapenen van helikopters. Vooral voor hedendaagse en toekomstige operaties waarin doorgaans geen sprake is van een duidelijke voorste lijn eigen troepen, maar waarin sprake is van verschillende permissive, semi-permissive en non-permissive gebieden beschikt de brigade over een flexibel concept om over grote afstanden te kunnen optreden. Met een flexibel CP-concept is de brigade in staat om adequate aansturing te realiseren.

Trainingsconcept

Het trainingsconcept van de brigade is vastgelegd in het Specifiek Beleid

Opleiding & Training (SBOT), deel B. Dit beleid beschrijft de methodiek van het opleidings- en trainingsproces dat borg staat voor het handhaven van het juiste niveau van getraindheid. Bovendien beschrijft het document onderwerpen en eisen voor eenheden en subeenheden van 11AMB.

Het SBOT-B is een joint document waarin voor zowel KL- als KLU-eenheden een en ander is beschreven. Voor de KL zijn alle niveaus⁶ in het SBOT beschreven; voor de THGKLU alleen vanaf niveau IV. Niveau V en VI is een verantwoordelijkheid van C-THGKLU onder verantwoordelijkheid en bevoegd gezag van (NL) SNO-1(GE/NL) Corps, en niveau IV en lager van de Commandant Tactische Luchtstrijdkrachten. Het accentmodel 11AMB is een model waarin generieke afstemming tussen 11LMB en THGKLU is gerealiseerd en vormt de basis voor generieke jaarplanning.

Niveaus van getraindheid

11AMB moet als *High Readiness Force* te allen tijde in zijn geheel binnen twintig dagen verplaatsingsgereed zijn, mede voor inzet als IEF. Dientengevolge dienen alle eenheden steeds ten minste op niveau IV/V getraind te zijn. Het is immers niet mogelijk om binnen deze reactietijden nog op te werken naar een hoger niveau. Er is alleen gelegenheid voor missiegerichte opleiding en training (O&T) en gereedstelling. Om inhoud te geven aan de gereedheidstermijnen en om handhaving van het juiste trainingsniveau te waarborgen, hanteert 11AMB een eigen accentmodel. Dit is een kort cyclisch O&T-model van negen maanden, gebaseerd op de cycli van de drie Infanterieba-

⁶ Bij opleiding en training kennen we niveaus van training gekoppeld aan eenheidsniveau. In het SBOT-B zijn de bestaande KL-niveaus gesynchroniseerd met de niveaus binnen de THGKLU. Niveau VI is het brigadeniveau, niveau V is het bataljons- en squadronniveau, niveau IV is het compagnies- en vluchtniveau, niveau III is het pelotons- en sectie-niveau, niveau II is het niveau groep en enkele bemanning (*crew*) en niveau I betreft het individu.

taljons (Infbats). In negen maanden werkt een bataljon een trainingstraject af in de drie fasen – wit, blauw en rood. In elk van deze fasen verschilt het trainingsaccent. In de witte fase ligt de nadruk op het niveau I; in de blauwe fase op II en III en in de rode fase op niveau IV en V.

De vliegende squadrons van de THGKLU volgen een twaalf maanden cyclus. Deze cyclus is afgestemd op de twee grote brigadegeleide FTX'n die 11AMB jaarlijks uitvoert en het nachtvliegprogramma dat in hoofdzaak plaatsvindt tussen 1 oktober en 1 april. In de voorjaars-FTX ligt de nadruk op het nachtoptreden vanwege

moeten kunnen ondersteunen met een eenheid van pelotonsgrootte. Het model heeft de flexibiliteit om uitzendingen in te passen en na uitzendingen snel over te gaan op de generieke ritmiek.

Grootschalige oefeningen

11AMB is een IEF met een hoge graad van gereedheid, in beginsel ten behoeve van I(GE/NL) Corps. Dit dwingt tot het nastreven en handhaven van een hoge opleidingsgraad en een hoog niveau van getraindheid. Dit noodzaakt ook tot het regelmatig houden van grootschalige oefeningen als *Field Training Exercises* (FTX'n) in brigadeverband. Operationeel optre-

vinden met multi-ship en multi-type operaties, staat centraal bij brigadeoefeningen. Trainingen op onderliggende niveaus vinden plaats in de tussenliggende periodes en zijn een voorwaarde voor het optreden in brigadeverband.

Internationale samenwerking

Aangezien 11AMB de enige air manoeuvre eenheid in Nederland is, is het noodzakelijk om internationaal kennis, ervaring en informatie op te doen en uit te wisselen bij en met air manoeuvre eenheden. Alleen op die manier is het mogelijk ervaringen, procedures en werkwijzes te toetsen en te verbeteren.

Een vlucht Apaches (vier toestellen) genereert slagkracht vergelijkbaar met een tankbataljon

(Bron: Sectie Communicatie 11LMB)

het einde van de jaarlijkse cyclus van het nachtvliegprogramma. Tijdens de najaars-FTX ligt de nadruk op dagoptreden, vooruitlopend op de start van de cyclus van het nachtvliegprogramma.

De *Combat Support* (CS) en de *Combat Service Support* (CSS) eenheden van 11AMB volgen niet één op één het kort cyclisch model door de specifieke samenstelling en taakstelling van elke eenheid afzonderlijk. Voor de KLeenheden geldt dat zij in het algemeen niveau IV moeten handhaven, maar daarbij in voorkomend geval een binnen tien dagen uit te zenden Infbat

den in brigadeverband is het zwaartepunt in de brigadegeleide FTX'n. Een frequentie van tweemaal per jaar is noodzakelijk om borg te staan voor een trainingsniveau van voldoende kwaliteit op grond waarvan de brigade berekend is voor haar taken binnen de gestelde reactietijden.

Gerelateerd aan de oefendoelstellingen wordt vastgesteld welke eenheden en aantallen helikopters hieraan deelnemen. Vooral het uitvoeren van operaties bij dag en bij nacht in brigadeverband, met meerdere eenheden, waarbij vliegoperaties plaats-

De brigade heeft hiertoe bijvoorbeeld uitwisselingsofficieren (*exchange*) in diverse landen. Zo heeft de THGKLU uitwisselingen van een Apache-vlieger met de Verenigde Staten en een Chinook-vlieger met het Verenigd Koninkrijk. 11LMB heeft uitwisselingen met de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk (*16(UK) Air Assault Brigade*) en mogelijk in de toekomst met de Duitse *Division Luftbewegliche Operationen* (DLO). Voorts heeft de brigade met een aantal eenheden in andere landen een vorm van samenwerking, waarover hierna meer.

**101 (us) Airborne Division
(Air Assault)**

De ontwikkeling van air manoeuvre is historisch het meest verankerd in deze Amerikaanse divisie. Daarnaast heeft deze divisie een zeer indrukwekkende geschiedenis en dientengevolge veel operationele ervaring. De divisie is operationeel ingezet in onder meer de Tweede Wereldoorlog, Vietnam, Afghanistan en Irak, zowel tijdens *Desert Storm*, als recent tijdens *Iraqi Freedom*. Op dit moment zijn delen van de divisie nog ontplooid in Irak.

11AMB heeft een samenwerkingsprogramma met *101 (us) Airborne Division (Air Assault)* waarin op jaarbasis een aantal kleinschalige activiteiten wordt ontplooid. Jaarlijks vindt een *Reciprocal Unit Exchange (RUE)*

plaats waarbij een infanteriecompagnie wordt uitgewisseld tijdens een oefening. In het kader van doelmatigheid vindt deze uitwisseling gelijktijdig plaats. Deze activiteit biedt mogelijkheden om ervaring op te doen op het gebied van air assault operaties in Amerika.

Voorts vindt deelname plaats van *observers* tijdens oefeningen, maar ook van functionarissen die als lid in een Amerikaanse staf functioneren tijdens oefeningen. Op het gebied van air manoeuvre optreden zijn er weinig verschillen met 11AMB. Het grote verschil is vooral de schaal waarop operaties plaatsvinden. De Amerikaanse divisie beschikt over drie brigades en dientengevolge over grote aantallen helikopters.

**(GE) Division Luftbewegliche
Operationen (DLO)**

In juni 2002 is door de Duitse en Nederlandse minister van Defensie een intentieverklaring getekend waarin afgesproken is dat DLO en 11AMB gaan samenwerken. Het doel van de samenwerking is gericht op het versterken van de capaciteit van Duitsland en Nederland opdat er snel eenheden kunnen worden ontplooid in crisisbeheersingsoperaties. De belangrijkste doelstelling daarbij is het voorzien van 1 (GE/NL) Corps van een robuuste *Initial Entry Capability*. In 2002 vonden de eerste besprekingen plaats tussen DLO en 11AMB, waarbij de mogelijkheden om deze samenwerking vorm te geven zijn geïnventariseerd. In het voorjaar 2003 is een eerste gezamenlijke stafoefe-

Geïntegreerd optreden van de land- en luchtmachtcomponent van 11AMB (Bron: Sectie Communicatie 11LMB)

ning gehouden. In november van dit jaar is een tweede gezamenlijke oefening gehouden.

In 2004 en 2005 zal de samenwerking verder worden uitgebreid, mede gereleerd aan de Duits-Nederlandse samenwerking en inbreng in het *NATO Response Force* (NRF)-concept. Zowel 11AMB als DLO zullen delen van hun eenheid inbrengen in de Land Component.

16 (UK) Air Assault Brigade

De samenwerking met Groot-Brittannië begon in 1998 toen de toenmalige ministers van beide landen in een *Exchange of Letters* hun intenties tot nauwere samenwerking hebben vastgelegd. In juni van dit jaar is door de Britse en Nederlandse ministers van Defensie een *Memorandum of Understanding* getekend waarin afspraken zijn gemaakt over samenwerking op gebied van air manoeuvre.

Het doel van de samenwerking is het voorzien in een gemeenschappelijke basis voor Brits-Nederlandse samenwerking op gebied van air manoeuvre. Hierin is concreet samenwerking op de onderliggende aspecten beoogd:

- doctrinaire, operationele, organisatorische, trainings-, veiligheids- en logistieke aspecten van air manoeuvre;
- toekomstige gezamenlijke aankoop of deling van reservedelen, voorraden en uitrusting op gebied van air manoeuvre;
- uitwisseling van personeel.

Deze samenwerking is georganiseerd in een Brits-Nederlandse *Executive Working Group* op het niveau (NL) Landmachtstaf (LAS)/Hoofdkwartier KLU (HKLU) en (UK) *Joint Helicopter Command* met een aantal onderliggende *Sub Working Groups* op het gebied van doctrine, uitrusting, training en instandhouding.

Tweemaal per jaar vindt overleg plaats. Tot op heden heeft regelmatig

uitwisseling van informatie plaatsgevonden. Gezamenlijke trainingsactiviteiten hebben echter nog niet plaatsgevonden, vooral vanwege de inzet van 16 (UK) *Air Assault Brigade* in Macedonië, Afghanistan en Irak de afgelopen twee jaar, alsmede de inzet van delen van 11AMB in Afghanistan, Bosnië en Irak.

25 (PL) Air Cavalry Brigade

De KL hecht grote waarde aan samenwerking met Polen, mede op grond van de rol van de Poolse strijdkrachten in de bevrijding van Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hieruit is ook de samenwerking tot stand gekomen tussen 11AMB en 25 (PL) *Air Cavalry Brigade*.

Deze Poolse brigade is te vergelijken met 11AMB, aangezien deze ook optreedt volgens het air manoeuvre concept. De brigade heeft taken als *rapid reaction force* binnen II (PL) Corps met een High Readiness status. De brigade is in Polen een speerpunt-eenheid, hetgeen onder meer blijkt uit de modernisering van het materiaal.

De samenwerking begon in 2000 en heeft in toenemende mate vorm gekregen door deelname van Poolse eenheden aan oefeningen van 11AMB. Tijdens de oefening *Gainful Sword* heeft een volledig bataljon van 25 *Air Cavalry Brigade* onder bevel bij 11AMB deelgenomen.

Opwerktraject

In 2000 is het eerste SBOT-B uitgegeven. Daarin is het generieke opleidings- en trainingsmodel voor 11AMB beschreven. Met ingang van 2001 heeft de brigade volgens dit model haar jaarplan ingevuld.

Begin 2001 is in overleg tussen (NL) Senior National Officer (SNO) I (GE/NL) Corps en Commandant Tactische Luchtmacht (C-TIL) het door de brigade uit te voeren scenario gedefinieerd zoals de brigade dat in het najaar 2003 zou moeten uitvoeren om daarmee de operationele gereedheidsstatus te behalen.

De beschrijving van het scenario, alsmede het trainingsmodel van de brigade, vormden de basis voor *backwardplanning* voor de jaren 2001 tot en met 2003. De belangrijkste trainingsmomenten op brigadeniveau waren in die jaren de brigadegeleide FTX'n die ingevolge het SBOT-B telkens in april en oktober plaatsvonden.

De eerste in deze reeks was de oefening *Falcon-Hradiste* in Tsjechië in oktober 2001, een halfjaar later dan gepland door de mond- en klauwzeer-crisis in Nederland dat jaar. Deze oefening was voor de brigade de eerste in deze omvang sinds de oefening *Cold-Grouse* (Denemarken) in 1998. De oefening was derhalve te beschouwen als een nulmeting voor de brigade als geheel.

De ervaringen en het rendement van deze oefening droegen bij aan de grote stappen in de richting van 2003. Zowel op het gebied van operationeel optreden als organisatie van een dergelijke joint oefening is op de ervaringen voortgeborduurd. Daarna zijn achtereenvolgens de oefeningen *Falcon-Spring 2002* (voormalig Oost-Duitsland), *Dutch-Falcon 2002* (Nederland) en *Polish-Falcon 2003* (Polen) gehouden.

Telkens is bij de opzet en ambitie van de oefeningen de lat hoger gelegd en was het rendement dienovereenkomstig. Vele lessen zijn geleerd waarmee het operationele concept van 11AMB alsmede het optreden verder konden worden verbeterd.

Stafr trainingen

Naast de brigadegeleide FTX'n heeft het trainen op eenheidsniveau plaatsgevonden en heeft vooral de brigadestaf veelvuldig stafr trainingen gehouden. Deze trainingen varieerden van training van het operationeel besluitvormingsproces (OBP) door alleen planners, tot volwaardige *Command Post Exercises* (CPX) met een volledig ontplooiende, geïntegreerde staf. In de staf is ook intensief gewerkt aan het implementeren van het *Integrated Staff Information System* (ISIS). Dit is

een systeem ter ondersteuning van de commandovoering waarmee de snelheid in besluitvorming toeneemt, de 'situational awareness' in de gehele staf verbetert en de informatie-uitwisseling sneller kan verlopen. Gaandeweg de trainingen verbeterde het rendement in toepassing van het systeem.

Tijdens de oefening Gainful Sword is ISIS ook gebruikt in de schakel tussen staf 11AMB en staf 1(GE/NL) Corps. Doordat staf 1(GE/NL) Corps niet de

een neutrale staat die was aangevallen door een agressor. In de eerste fase vormde 11AMB als IEF de hoofdmacht van LCC waarbij een *forced entry* moest worden uitgevoerd, gevolgd door een eerste operatie waarbij bedreigde internationale waarnemers moesten worden bevrijd.

In het vervolg van de operatie, na aankomst van drie multinationale divisies van LCC, kreeg de brigade opdracht tot het inrichten van een FOB om van daaruit belangrijke gebieden

deze door C-LCC geleide operatie. Deze FTX was een grootschalige, internationale oefening waarbij joint en combined werd opgetreden. Ze was daarmee een goed voorbeeld van internationale samenwerking zoals verankerd in de NAVO-strategie.

Wat is bereikt met ogs?

Met het vaststellen van de operationele gereedheid voldoet 11AMB aan de hoogste operationele eisen van getraindheid en geïntegreerde inzetbaarheid. De brigade heeft aange-

Bundeling van grond- en luchtgebonden gevechtskracht (Bron: Sectie Communicatie 11AMB)

beschikking heeft over ISIS, is voor de oefening een *interface* constructie toegepast.

Het tijdens de oefening uitgevoerde scenario was een *crisis response* operatie waarbij 1 (GE/NL) Corps optrad als *Land Component Command* (LCC). De doelstelling van de operatie was het herstellen van de integriteit van

en chemische wapens, in het kader van de diepe operatie van LCC, te vermeesteren om de voortgang van de divisies te begunstigen. De operatie werd ook ondersteund door luchtoperaties waarbij daadwerkelijke inzet door NL F-16 vliegtuigen heeft plaatsgevonden. 11AMB speelde een cruciale rol in het succesvolle verloop van

toond het optreden in het air manoeuvre concept te beheersen en daarmee tevens in haar totaliteit inzetbaar te zijn. Om de operationele gereedheid vast te stellen, is gebruik gemaakt van de *Joint Air Manoeuvre Evaluation* (JAMEVAL) *Manual*. Dit is een door de PO-OGS 11AMB 2003 ontworpen evaluatiesystematiek die speciaal voor de

OGS van 11AMB is ontwikkeld, maar die toepasbaar is voor air manoeuvre eenheden in zijn algemeenheid.⁷

De evaluatie richtte zich vooral op het brigadeniveau en het squadron- en bataljonsniveau. Een organisatie bestaande uit zowel nationale als internationale functionarissen heeft de evaluatie uitgevoerd.

Mijlpaal

De OGS is een mijlpaal in de ontwikkeling van de brigade. Het is echter niet zozeer een eindstreep, maar veel eerder een startpunt. Met het aantonen van deze operationele gereedheid is vastgesteld dat de brigade daadwerkelijk beschikt over de vereiste capaciteiten en kwaliteiten voor daadwerkelijke geïntegreerde inzet. De Nederlandse krijgsmacht beschikt hiermee over een unieke flexibele en snel inzetbare joint capaciteit die geschikt is voor vele inzetopties in het gehele crisisbeheersingsspectrum.

De bereikte status betekent voor de brigade geenszins gelegenheid tot rust. De aangetoonde graad van inzetbaarheid schept verplichtingen. Een voortdurend besef van de status en de eisen die dat stelt, dient geborgd te zijn. Het is zaak om het behaalde niveau van geïntegreerde getraindheid vast te houden en zo mogelijk verder te ontwikkelen. Frequente, kwalitatief goede training is hiervoor een belangrijke randvoorwaarde. De Nederlandse krijgsmacht en de betrokken krijgsmachtdelen in het bijzonder moeten de brigade hiertoe in staat stellen en de juiste randvoorwaarden invullen.

'Verbeterpunten'

De evaluatie tijdens Gainful Sword heeft ook 'verbeterpunten' opgeleverd. Zo ontbeert het geneeskundig systeem van de brigade nog altijd een speciaal toegeruste medevac helikopter. Voorts beschikt 11AMB nog niet over een toegeruste command and control (C2) helikopter voor bevelvoering tijdens vliegoperaties. Daartoe is tijdens de oefening nog gebruik gemaakt van de BO-105. De oefening was echter het laatste operationele

C-11AMB, bgen Van Uhm, en C-THGKLU, tevens plv-c-11AMB, kol Hagemeijer, met de zojuist van de BLS en BDL ontvangen dagorder
(Bron: Staf 1{GE/NL}Corps)

optreden⁸ van deze *Light Utility Helicopter* die vooral dienst deed als C2 helikopter, maar ook ingezet werd voor verkenningen en bijvoorbeeld transport van kleine elementen.

Een belangrijk punt voor verbetering is ook de herkenning van de eigen troepen. Het geïntegreerd optreden maakt het bij dag maar vooral bij nacht van wezenlijk belang dat de eigen troepen herkenbaar zijn voor de eigen gevechtshelikopters. Een zaklamp met filter of een gekleurde *breaklight* voldoen dan niet.

⁷ Dit boekwerk zal door NL eind dit jaar aan SHAPE worden aangeboden. SHAPE kent namelijk nog geen uitgewerkte evaluatiesystematiek voor helikopter- en/of air manoeuvre eenheden. De ervaringen van FTX GAINFUL SWORD zullen door zorg van PO-OGS 11AMB 2003 in het definitieve document zijn verwerkt.

⁸ Als gevolg van de vastgestelde 'einde levensduur' is reeds eerder besloten om de BO-105 uit de vaart te nemen. Medio 2003 is 299 Squadron opgeheven. Voor de oefening Gainful Sword zijn een beperkt aantal helikopters van dit type inzetbaar gehouden.

De toekomst van 11AMB

Internationaal

De NAVO heeft de uitdrukkelijke wens te kennen gegeven dat kwaliteit voorrang heeft boven kwantiteit. Met het bereiken van de OGS heeft 11AMB haar kwaliteiten aangetoond. Het realiseren van deze nationale ambitie heeft ook internationaal waardering geoogst. Nederland beschikt nu over een volwaardige, snel inzetbare, joint air manoeuvre capaciteit en is hiermee volledig internationaal operabel met Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Nederland beschikt hiermee over een – voor Europa – unieke Initial Entry Capability.

In 2004 zullen delen van 11AMB deel uit (blijven) maken van uitzendingen in het kader van de Stabilisation Force in Bosnië Herzegovina (SFOR) en de Stabilisation Force in Irak (SFIR). De eerste helft van 2005 is gepland dat in het kader van de *NATO Response Force* een *air manoeuvre*

*taskforce*⁹ van bataljonsgrootte deel zal uitmaken van een brigadetaakgroep in het *Land Component Command* onder leiding van HRF(L)HQ-1(GE/NL) Corps.

Deze internationale toezeggingen scheppen verplichtingen. Zo zal deze brigadetaakgroep in haar volledige omvang in 2004 moeten trainen, ten einde gedurende het eerste halfjaar van 2005 daadwerkelijk *stand-by* te zijn voor inzet binnen vijf dagen.

Nationaal

Ook in de toekomst zal de Nederlandse krijgsmacht taken in nationaal verband uitvoeren. Op verzoek kan de

krijgsmacht met de haar ter beschikking staande middelen militaire bijstand en steun verlenen aan civiele autoriteiten. Het belang van deze taken is de afgelopen jaren duidelijk aangetoond. Zo heeft ook 11AMB een belangrijke bijdrage geleverd in het kader van nationale crises: tijdens de dreigende watersnoodramp (1999) en bij de bestrijding van mond- en klauwzeer (2002), de varkenspest (2001), de vogelpest (2003) en bosbranden (onder meer in 2003).

De dreiging van het internationale terrorisme heeft de nationale bijstandstaken van de krijgsmacht in een nieuw daglicht geplaatst. Er moet meer dan ooit rekening mee worden gehouden dat de overheid een beroep doet op de krijgsmacht om terroristische activiteiten te voorkomen of de gevolgen ervan te beperken.

De toenemende samenhang tussen interne en externe veiligheid maakt het noodzakelijk om civiele en militaire procedures meer dan voorheen op elkaar af te stemmen. Meer gemeenschappelijke civiel-militaire oefeningen zijn het overwegen waard. De ervaringen van de inzet van delen van 11AMB kunnen hier zeker aan bijdragen.

Ontwikkelingen

De Apache-gevechtshelikopter voorziet in de slagkracht van 11AMB. Daarnaast werden met de invoering van deze helikopter ook de mogelijkheden voor doelopsparing en informatievoorziening vergroot. Vanuit het eerder geformuleerde uitgangspunt dat kwaliteit belangrijker is dan kwantiteit zal ook de modernisering van de Nederlandse Apache-gevechtshelikopter plaatsvinden.

⁹ De kern wordt gevormd door een luchtmobiel infanteriebataljon, aangevuld met een transporthelikopter- en gevechtshelikoptercomponent en voorts met gevechts- en logistieke ondersteuning.

11AMB is inzetgereed (Bron: 1(GE/NL) Corps)

De invoering van het *Modernized Target and Designation System* (MTADS) leidt tot het verhogen van de inzetbaarheid en het verbeteren van de effectiviteit. Doelopsparing, doelidentificatie en de eigen veiligheid worden hiermee sterk verbeterd. De zelfbescherming van de Apache tegen geavanceerde dreigingen wordt verder verbeterd met het project *Aircraft Survivability Equipment* (ASE).

Voorts kan op termijn de hoogwaardige *Longbow*-radar worden aangeschaft. Om een en ander financieel mogelijk te maken en een kwalitatief hoogwaardige vloot gevechtshelikopters in stand te kunnen houden, worden in 2004 zes Apache gevechtshelikopters afgestoten. Hoewel dit leidt tot een geringer aantal gevechtshelikopters blijft de operationele inzetbaarheid van 11AMB, zij het krap, gewaarborgd.

Voor de Apache wordt verder voorzien aan de (Europese) taakstelling van *Combat Search And Rescue* (CSAR) deel te kunnen nemen. Bij de transporthelikopters is de invoering van het *Integrated Self Protection Suite* (ISPS) voorzien. Dit zal bijdragen aan een vergroting van de veiligheid van het vliegend personeel.

Het komende jaar vindt de vervanging van het anti-tanksysteem TOW-plaats door de *Medium Range Anti-Tank* (MRAT) GILL. De MRAT is een draagbaar pantserbestrijdingssysteem, waardoor het luchtmobiel voertuig nog slechts transportmiddel is. De MRAT kan doelen tot 2500 meter bestrijden en werkt volgens het *fire and forget* principe.

De TOW is een voertuiggebonden systeem met een dracht tot 3700 meter, waarbij de raket draadgeleid is. De verschillen tussen TOW en MRAT en vooral het feit dat de MRAT draagbaar is, betekent dat het operationeel optreden met het systeem aanpassing vergt. Het *fire and forget* principe en de mogelijkheid het systeem draagbaar mee te voeren, vormen verbeteringen ten opzichte van het TOW systeem, en daarmee het pantserbestrijdungsvermogen van 11AMB.

Toekomstige samenwerking

Bij de uitwerking van het Integraal Defensie Plan 2004-2013 (IDP 04-13) is besloten een studie uit te voeren waarin wordt bezien in hoeverre de samenwerking tussen 11LMB, het Korps Mariniers en de THGKLU verder kan worden geïntensiveerd. Bij operaties in het lage deel van het geweldsspectrum, zoals stabilisatieoperaties, nationale- en koninkrijkstaken, voeren 11AMB en de operationele marinierseenheden overeenkomstige taken uit. Een verbetering van de samenwerking zou zich dan ook moeten richten op deze taken. Voor operaties in hoge delen van het geweldsspectrum dient evenwel de specifieke deskundigheid van 11AMB als uitgangspunt overeind te blijven.

In het kader van het IDP 04-13 is eveneens besloten een studie 'Integrale militaire helikoptercapaciteit' uit te voeren. Hierbij wordt de krijgsmachtbrede concentratie op minder typen helikopters onderzocht, waarbij tevens de versterking van de Europese transportcapaciteit, de invulling van de LUH-taken, de luchtmobiele en maritieme transportbehoefte en de oprichting van een defensiebreed helikoptercommando in beschouwing worden genomen. De resultaten van de studie worden in 2004 verwacht.

Afsluiting

In de toekomstige Nederlandse militaire gereedschapskist ('toolbox') moet het vermogen aanwezig zijn om geïntegreerde modules samen te stellen voor een grote verscheidenheid aan taken in (grotere) joint en combined verbanden. De bijdrage van brigade-omvang aan een operatie in hogere delen van het geweldsspectrum zal niet altijd een (organieke) gemechaniseerde brigade of 11AMB zijn. Een inzet van 11AMB als entiteit wordt hiermee echter geenszins uitgesloten.

Vanwege de noodzakelijke onderlinge samenhang van wapensystemen is daarbij 11AMB het noodzakelijke niveau dat voor inzet, maar ook voor

opleiding en training vereist is. In veel gevallen zal het gaan om een taakgroep waarvan de kern grotendeels Nederlands is en die kan worden aangevuld met buitenlandse eenheden.

Het optreden van 11AMB tijdens de oefening *Gainful Sword* was hiervan een typerend voorbeeld. De omvang en samenstelling van een dergelijke brigadetaakgroep is afhankelijk van onder meer de missie, de beschikbare reactietijd en de benodigde voorbereidingstijd. Zo kan het Nederlandse aandeel in de taakgroep worden aangevuld met bijdragen van het Korps Commandotroepen en Korps Mariniers.

Daarnaast is 11AMB internationaal ingebed. Sinds november 2002 is het hoofdkwartier 1(GE/NL) Corps in het kader van het NAVO concept van *High Readiness Forces (Land) Headquarters* één van deze snel inzetbare hoofdkwartieren. Hieruit vloeit voort de noodzaak snel inzetbare eenheden beschikbaar te hebben als IEC van een dergelijk hoofdkwartier.

11AMB vormt de kern van deze IEC van HRF(L)HQ-1(GE/NL) Corps. Momenteel wordt de samenwerking met (GE) DLO nader uitgewerkt. Nu de operationele gereedheidsstatus van 11AMB is vastgesteld, vormt 11AMB een unieke IEC binnen Europa.

Het is duidelijk dat er in de (inter)nationale politiek-militaire omgeving ontwikkelingen gaande zijn die het nut en de noodzaak van snel inzetbare eenheden als 11AMB doen toenemen. 11AMB is namelijk in staat om in het gehele spectrum van crisisbeheersingsoperaties op te kunnen treden en voor de meest uiteenlopende taken. Daarmee voorziet 11AMB de Nederlandse politieke en militaire top van een eenheid die voldoet aan de internationale eisen en de Nederlandse politieke ambitie om te kunnen beschikken over een professionele en snel inzetbare geïntegreerde joint eenheid. Ook kunnen taskforces geformeerd worden voor inzet. Daarmee is 11AMB inderdaad een joint eenheid bij uitstek!